

УДК 659.132.21:342

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Харенко О.В., асистент
кафедри конституційного та адміністративного права
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Стаття присвячена аналізу конституційних норм та їх відображення у чинному законодавстві щодо правового регулювання інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації.

Ключові слова: друковані засоби масової інформації, інформаційна діяльність друкованих засобів масової інформації, правове регулювання, Конституція України, інформаційне законодавство.

Статья посвящена анализу конституционных норм и их отражению в действующем законодательстве касательно правового регулирования информационной деятельности печатных средств массовой информации.

Ключевые слова: печатные средства массовой информации, информационная деятельность печатных средств массовой информации, правовое регулирование, Конституция Украины, информационное законодательство.

Kharenko O.V. INFORMATION ACTIVITIES OF PRINT MEDIA: CONSTITUTIONAL LEGAL REGULATION

The article is devoted to the analysis of constitutional norms and their reflection in the current legislation regarding legal regulation of the print media information activities.

Key words: print media, print media information activities, legal regulation, Constitution of Ukraine, information legislation.

Постановка проблеми. Базисом для формування чинного законодавства України, що регулює сферу інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації (ЗМІ), є Конституція України, яка закріплює низку основоположних засад інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації. Для належного тлумачення та правозастосування інформаційно-правового регулювання друкованих ЗМІ необхідним є ґрунтовне дослідження норм Основного Закону щодо означеного питання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. К.І. Беляков вивчає питання правової природи інформаційної діяльності [1], А.І. Марущак провів загальний правовий аналіз інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації [2], В.І. Шпак визначає місце та вплив друкованих засобів масової інформації в національному інформаційному просторі України [3], Т.В. Чубарук комплексно дослідила конституційні засади правового регулювання інформаційної сфери, їх зміст та механізми реалізації [4], О.В. Нестеренко дослідила конституційні засади права на доступ до інформації [5]. Окремі питання правового регулювання інформаційної діяльності досліджували такі вчені: Л.І. Біловус, В.М. Брижко, Ю.П. Бурило, С.Є. Демський, О.В. Олійник, А.Н. Новицький, Т. Шевченко, В.С. Цимбалюк та інші. Проте на сьогодні відсутні ґрунтовні науково-правові дослідження конституційних засад здійснення інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації та впливу норм Конституції України на формування чинного інформаційного законодавства у цій сфері.

Тому **метою статті** є комплексне дослідження конституційно-правового регулювання інформаційної діяльності друкованих за-

собів масової інформації, і для досягнення такої мети вирішуються такі **завдання:** аналіз конституційних норм щодо регулювання інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації та їх відповідності міжнародним стандартам; дослідження питань інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації як предмета конституційного судочинства; дослідження впливу Основного Закону на формування законодавства у сфері інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації.

Виклад основного матеріалу. Аналіз національного нормативно-правового поля дозволяє стверджувати, що в Україні сьогодні утворений комплекс законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, що регулює національне інформаційне середовище, у тому числі інформаційну сферу друкованих засобів масової інформації.

Законодавче врегулювання інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації, яка реалізується через збирання, створення, редагування, підготовку масової інформації до друку та видання друкованих засобів масової інформації з метою її поширення серед читачів, спирається на відповідні конституційні засади. Основний Закон є юридичною базою для розвитку інформаційного законодавства у сфері друкованих засобів масової інформації.

Конституційний Суд України зазначає, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення [6].

Ч. 1 ст. 10 Конституції України встановлює, що державною мовою в Україні є українська

мова; у ч. 4 ст. 10 зазначено, що застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом [7]. Ці положення були продовжені у ч. 1 ст. 4 Закону України «Про друковані засоби масової інформації» [8], де закріплено, що друковані засоби масової інформації в Україні видаються державною мовою, а також іншими мовами.

Конституційний Суд у липні 1998 року ухвалою № 36-у/1998 відмовив у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням 51 народного депутата України щодо статей 4, 12 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». Предметом тлумачення були розбіжності формулювань у законодавстві щодо мови друкованих засобів масової інформації та мови реклами. Автори звернення були занепокоєні тим, що більшість видавництв друкують рекламну інформацію російською мовою, ігноруючи державну. Вони реєструють свої рекламні видання як звичайні друковані засоби масової інформації, зазначаючи у заяві про державну реєстрацію російську мову як мову видання, посилаючись при цьому на положення статті 4 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», де встановлено, що друковані засоби масової інформації в Україні видаються державною мовою, а також іншими мовами. Конституційний Суд України установив, що зміст звернення дає підстави для висновку, що твердження його авторів побудовані не на правових, а на політико-ідеологічних засадах [9].

Роком пізніше Конституційний Суд України Рішенням від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99 установив, що питання застосування української мови визначено щодо висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації [10].

Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» встановлює, що державним засобом масової інформації, поруч із державною теле- і радіомовною організацією, державним інформаційним агентством є друкований засіб масової інформації, засновником (співзасновником) якого є орган державної влади, а видання здійснюється на базі або за участю державної власності та відповідного фінансування з Державного бюджету України чи бюджету Автономної Республіки Крим і статуту (програмними цілями) редакції якого передбачається, зокрема, інформування громадян про діяльність цього органу та вищих органів державної влади. Комунальний засіб масової інформації – аудіовізуальний чи друкований засіб масової інформації, створений органом місцевого самоврядування або органом місцевого самоврядування спільно з місцевою державною адміністрацією як засновником (співзасновником) на базі чи за участю комунальної власності та відповідного фінансування з місцевого бюджету і статуту (програмними цілями, програмною концепцією) редакції (юридичної особи) якого передбачається, зокрема, інформування громадян про діяльність цього органу та вищих органів державної влади [11].

Лише у 2013 році державну мову як обов'язкову мову для поширення офіційної інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування році статтею 24 було закріплено на рівні закону [12]. У Законі України «Про засади державної мовної політики» зазначено, що у межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), така офіційна інформація поширюється також цією регіональною мовою (мовами).

Враховуючи наведені норми, можна було б зробити висновок, що державні та комунальні друковані засоби масової інформації, тобто друковані засоби масової інформації державної та комунальної форми власності, зобов'язані використовувати у своїй інформаційній діяльності виключно державну – українську мову. Метою їх заснування та функціонування є інформування громадян про діяльність вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що закріплюється їх статутами (програмними цілями, програмною концепцією), а, як ми вже зазначали, таке інформування обов'язково має здійснюватися державною мовою. Виняток становило б надання інформації державною мовою паралельно з регіональною мовою, на території, де поширена остання. Це б остаточно закріпило використання виключно державної мови у державних та комунальних друкованих засобах масової інформації.

Проте норма того ж Закону України «Про засади державної мовної політики» відкриває можливість для неоднозначного тлумачення: «У разі поширення офіційної інформації мовою, яка відрізняється від державної, поширювач повинен забезпечити автентичний переклад з мови, на якій поширюється ця інформація, на державну мову» [12]. Ця норма, по суті, нівелює значення законодавчого закріплення, здавалось, одностайної державної мовної політики, і відкриває можливі шляхи до зловживань щодо порядку використання коштів, що виділяються з державного чи місцевих бюджетів на висвітлення діяльності вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наприклад, збільшення площі друку двомовними текстами, користування послугами перекладу тощо.

Стаття 15 Конституції України забороняє цензуру. Ця конституційна норма знайшла своє продовження у стрижневих законах України у сфері масової інформації:

1) у Законі України «Про інформацію», а саме у ст. 24: «... цензура – будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації. Ця заборона не поширюється на випадки, коли попереднє узгодження інформації здійснюється на підставі закону, а також у разі накладення судом заборони на поширення інформації...» [13];

2) у Законі України «Про друковані засоби масової інформації»: «...Друковані засоби ма-

сової інформації є вільними. Забороняється створення та фінансування державних органів, установ, організацій або посад для цензури масової інформації. Не допускається вимога попереднього погодження повідомлень і матеріалів, які поширюються друківаними засобами масової інформації, а також заборона поширення повідомлень і матеріалів з боку посадових осіб державних органів, підприємств, установ, організацій або об'єднань громадян, крім випадків, коли посадова особа є автором поширюваної інформації чи дала інтерв'ю...» [8].

Стаття 17 Конституції України передбачає, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки» на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві в інформаційній сфері є: прояви обмеження свободи слова та доступу до публічної інформації; поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії; намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації тощо [14].

Протягом 2014–2015 рр. інформаційна безпека стала нерозривно пов'язуватися з діяльністю засобів масової інформації, а точніше – із зусиллями, спрямованими на попередження пропаганди з-за кордону, що знайшло своє відображення у законодавстві та інституційному регулюванні.

Так, Стратегія національної безпеки у п. 4.11 одним із пріоритетів забезпечення інформаційної безпеки зазначає виявлення суб'єктів українського інформаційного простору, що створені та/або використовуються Росією для ведення інформаційної війни проти України, та унеможливлення їхньої підривної діяльності [15].

Через офіційні механізми Державної міграційної служби, Міністерства закордонних справ, а також органів сектора безпеки і оборони деякі з працівників російських засобів масової комунікації були видворені з території України, а низку видань було позбавлено акредитації при органах державної влади – цей список вже налічує понад 100 суб'єктів.

Завдяки зусиллям Міністерства оборони України на регулярній основі організоване відвідування населених пунктів на території Донецької області представниками засобів масової комунікації держав – членів НАТО та інших закордонних засобів масової комунікації. Проводяться прес-тури цивільних журналістів до місць дислокації військ, спільно з Міністерством інформаційної політики готується до запуску проект Embedded journalism (прикріплення журналістів до військових підрозділів у зоні АТО) [16, с. 375-377].

Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» у ст. 15 містить порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних

подій та умови їх діяльності у цих відрядженнях. Зокрема, працюючи у місцях збройних конфліктів, вчинення терористичних актів, при ліквідації небезпечних злочинних груп, журналіст (учасник творчої групи) зобов'язаний дотримуватися вимог щодо нерозголошення планів спеціальних підрозділів, відомостей, що є таємницею досудового розслідування, не допускати фактичної пропаганди дій терористів та інших злочинних груп, їхніх вчинків і заяв, спеціально інспірованих для засобів масової інформації, не виступати в ролі арбітра, не втручатися в інцидент, не створювати штучної психологічної напруги у суспільстві. За порушення цих вимог журналіст (учасник творчої групи) несе відповідальність відповідно до законодавства України [11].

Статті 28 та 29 Конституції України про заборону катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження чи покарання; та про право на свободу та особисту недоторканність знайшли своє законодавче продовження стосовно журналістів як особливих суб'єктів інформаційних відносин у Законі України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». Зокрема, у ст. 17 даного Закону встановлюється, що відповідальність за скоєння злочину проти журналіста у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків або перешкоджання його службовій діяльності прирівнюється до відповідальності за скоєння таких же дій проти працівника правоохоронного органу. Службова діяльність журналіста не може бути підставою для його арешту, затримання, а також вилучення зібраних, опрацьованих, підготовлених ним матеріалів та технічних засобів, якими він користується у своїй роботі [11].

Частини 2 і 4 статті 32 Конституції України передбачають: 1) заборону збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини; 2) гарантію судового захисту права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Ці конституційні норми покликані, окрім іншого, захистити автономність окремої особи та її право на приватність, закріплене статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [17], від інформаційної діяльності засобів масової інформації, у тому числі друківаних, метою якої є інформування суспільства, поширення масової інформації, оскільки така діяльність не повинна порушувати економічні, політичні, соціальні, громадські та інші права, свободи та законні інтереси громадян та юридичних осіб. Зокрема, у п. 12 Резолюції № 1165 [18] наголошується, що право на приватність повинно захищати приватне життя особи не лише від втручання влади, але й від подібних дій із боку інших осіб чи інститутів, зокрема ЗМІ.

У демократичній Україні друківані засоби масової інформації є одним із механізмів забезпечення вільного обігу інформації, у якому конституційні права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів та переконань, право вільно збирати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб (ст. 34 Конституції України) – на свій вибір, – усі вони існують поряд із вичерпним переліком конституційних обмежень таких прав в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

У ч. 1 ст. 2 Закону України «Про друківані засоби масової інформації (пресу) в Україні» зазначено, що свобода слова і вільне вираження у друківаній формі своїх поглядів і переконань гарантуються Конституцією України і відповідно до цього Закону означають право кожного вільно і незалежно шукати, отримувати, фіксувати, зберігати, використовувати та поширювати будь-яку інформацію за допомогою друківаних засобів масової інформації, крім зазначених вище випадків, визначених законом.

Варто додати, що наведені обмеження відповідають міжнародному законодавству. Зокрема п. 2. ст. 29 Загальної декларації прав людини 1948 року зазначає, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві [19].

Стаття 40 Конституції України про право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк, кореспондують норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо інформаційного запиту – прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні (ч. 1 ст. 19 Закону). Відповідь на інформаційний запит є офіційним та надійним джерелом інформації для суб'єктів інформаційної діяльності друківаних засобів масової інформації.

Стаття 50 Конституції України підкреслює право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення суб'єктами інформаційної діяльності друківаних засобів масової інформації. Зокрема, ч. 4 ст. 21 Закону України «Про інформацію» зі змінами від 09 квітня 2015 року закріплює, що до інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені такі відомості:

1) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; 2) про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей; 3) про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; 4) про факти порушення прав і свобод людини, включаючи інформацію, що міститься в архівних документах колишніх радянських органів державної безпеки, пов'язаних з політичними репресіями, Голодомором 1932–1933 років в Україні та іншими злочинами, вчиненими представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів; 5) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб; 6) інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Конституція України гарантує свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожен громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом (ч. 1, 2 ст. 54).

Порушення авторських прав, як-от: передрук журналістських матеріалів без отримання згоди та виплати гонорару, включення частини творів без посилання на автора до власних творів тощо, – це типова проблема для журналістів, оскільки їх робота має творчий характер.

Особливості авторських прав та їх захисту в Україні регулює низка національних нормативно-правових актів, серед яких: Цивільний Кодекс України (статті 418-431 Глави 35 «Загальні положення про право інтелектуальної власності», статті 433-448 Глави 36 «Право інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (авторське право)», статті 1107-1114 Глави 75 «Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності»), Закон України «Про авторське право та суміжні права», Постанова Кабінету Міністрів «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір» № 1756 та інші. Кримінальний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення встановлюють міру відповідальності за порушення авторського права. Міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, також є частиною системи законодавства України про авторські та суміжні права, зокрема: Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Всесвітня конвенція про авторське право, Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Договір Всес-

вітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, Угода про Партнерство та Співробітництво між Європейським союзом та Україною тощо.

Журналісту друкованого засобу масової інформації гарантується право поширювати підготовлені ним матеріали за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом). Журналіст також має право відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням (ч. 5, 6 ст. 25 Закону України «Про інформацію»).

Суб'єкти інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації мають гарантоване статтею 55 Конституції України право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб; право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Конкретизуючи Рішення Конституційного Суду України № 9-зп від 25 грудня 1997 року [20], можемо сказати, що суб'єкту інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації гарантується захист прав і свобод у судовому порядку, і суд не може відмовити у правосудді, якщо такий суб'єкт вважає, що його права і свободи порушені чи порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод.

Україна як суб'єкт міжнародного права у ст. 9 Конституції України встановила, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. У Законі України «Про міжнародні договори України» у ч. 1 ст. 19 зазначено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства [21]. Законом України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 і 11 до Конвенції» Україна, по-перше, визнала обов'язковою юрисдикцію Європейського Суду з прав людини з усіх питань, які стосуються тлумачення і застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [22], по-друге, забезпечила повноправне входження Конвенції та практики Європейського суду з прав людини до національного законодавства України, а по-третє, гарантувала право особи звертатися до Європейського Суду з прав людини після використання усіх національних засобів правового захисту.

Суб'єкти інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації неодноразово порушували справи проти України у

Європейському Суді з прав людини. Зокрема, відомими справами стосовно свободи вираження поглядів щодо України є такі: справа «Українська Прес-Група проти України» (29 березня 2005 року), «Салов проти України» (6 вересня 2005 року), «Ляшко проти України» (10 серпня 2006 року), «Мирський проти України» (20 серпня 2010 року), «Редакція газети «Правое дело» та Штекель проти України» (5 травня 2011 року), «Газета «Україна-Центр» проти України» (15 липня 2010 року) та інші.

Стаття 57 Конституції України про те, що закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, кореспондує до Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», статті 12 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [23] та до Указу Президента України «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності», у яких закріплюються умови та порядок офіційного оприлюднення друкованими засобами масової інформації обов'язкової для опублікування правової інформації.

Варто зазначити, що Конституція України у найближчі роки може зазнати змін. Зокрема, відповідно до Аналітичної доповіді до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році», наразі в Україні склалися досить сприятливі політичні умови для проведення широкомасштабної конституційної реформи:

1) у переважній частині українського суспільства сформовано запит як на зміну моделі організації державної влади, так і на розширення механізмів впливу громадян на владу;

2) у Верховній Раді України VIII скликання сформовано Коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна», до складу якої входить достатня для внесення змін до Конституції України кількість (понад 300 осіб) народних депутатів України;

3) Президент України П. Порошенко в березні 2015 р. створив Конституційну Комісію, що має за мету узагальнення практики виконання норм чинної Конституції України й широкого громадського та професійного обговорення підготовки законопроектів щодо внесення змін до Основного Закону України [16, ст. 155].

Висновки. Конституційно-правове регулювання інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації загалом відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав свободи думки і слова та містить низку засад, на основі яких формується законодавство у сфері інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації. Проте є необхідним подальше удосконалення такого нормативно-правового регулювання, оскільки тлумачення та правозастосування норм

інформаційного права у сфері інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації сьогодні є доволі проблематичними питаннями, що підтверджується, зокрема, численними зверненнями до Європейського суду з прав людини осіб, які не знайшли захисту своїх прав, свобод та законних інтересів на національному рівні. Основою таких удосконалень мають бути Конституція України та передовий європейський досвід.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беляков К.І. Інформаційна діяльність: зміст та підходи до класифікації // Інформація і право. – 2012. – № 1(4) – С. 63-69.
2. Марущак А.І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності : навчальний посібник. – К. : Видавничий дім «Скіф», КНТ, 2008. – 344 с.
3. Конституційні засади правового регулювання інформаційної сфери : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Т.В. Чубарук ; Ін-т законодавства ВР України. – К., 2010. – 18 с.
4. Шпак В. Друковані засоби масової інформації в контексті формування національного інформаційного простору / Віктор Шпак // Вісник Книжкової палати. – 2013. – № 9. – С. 3-5.
5. Право на доступ до інформації в Україні: конституційно-правовий аспект [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук / О.В. Нестеренко. – Х. : Б. в., 2008. – 236 с.
6. Рішення Конституційного Суду України : від 12 лютого 2002 р. (справа про електроенергетику) // В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2001–2002 / Відповід. ред. – канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – Книга 3. – С. 173-180.
7. Конституція України : від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
8. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2783-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
9. Ухвала Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням 51 народного депутата України щодо офіційного тлумачення статті 6 Закону України «Про рекламу» та статей 4, 12 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [Електронний ресурс] : від 10 липня 1998 року № 36-у/1998. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v036u710-98>.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України про застосування української мови (справа про застосування української мови) : від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 4. – Ст. 109.
11. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23 вересня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 50. – Ст. 302.
12. Про засади державної мовної політики : Закон України від 03 липня 2012 року № 5029-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 61. – Ст. 9.
13. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
14. Про основи національної безпеки : Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 38.
15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 43. – Ст. 14.
16. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.
17. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] : від 04 листопада 1950 року. – Рада Європи. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
18. Резолюція Ради Європи № 1165. Право на приватність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medialaw.org.ua/library/rezolyutsiya-1165-1998-pravo-na-privatnist/>.
19. Загальна декларація прав людини 1948 року [Електронний ресурс] : резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї від 10 грудня 1948 року. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та інших громадян щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України (справа за зверненням жителів міста Жовті Води) : від 25 грудня 1997 року № 9-зп // Офіційний вісник України. – 1998. – № 1. – Ст. 169.
21. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 року // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – Ст. 1.
22. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 і 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.
23. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11 вересня 2003 року № 1160-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79.